

122. Torstaina 7 päivänä joulukuuta 1995

kello 21.25

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdenntoista pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä .. 3262

Hallituksen esitys 143/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 12/1995 vp

2) Hallituksen esitys Viron kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 184/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 19/1995 vp

3) Hallituksen esitys Liettuan kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 194/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 20/1995 vp

4) Hallituksen esitys laeiksi metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain 5 §:n sekä yksityismetsälain 3 ja 18 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 193/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1995 vp

5) Hallituksen esitys laeiksi valuuttalain 13 §:n muuttamisesta ja luottolaitostoinnasta annetun lain 68 §:n muuttamisesta 3263

Hallituksen esitys 166/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 26/1995 vp

6) Hallituksen esitys laiksi eräiden elinkeinoalojen valtioneuvoksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 171/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 27/1995 vp

7) Hallituksen esitys laiksi tavaramerkkilain muuttamisesta 3264

Hallituksen esitys 135/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 28/1995 vp

8) Hallituksen esitys laeiksi patenttilain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 3265

Hallituksen esitys 161/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 29/1995 vp

Ensimmäinen käsittely

9) Hallituksen esitys laeiksi rikosrekisterilain ja rikoslain 48 luvun 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 197/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 13/1995 vp

10) Hallituksen esitys laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta 3265

Hallituksen esitys 168/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 48/1995 vp
Lakialoite 41, 53, 55, 61/1995 vp
Toivomusaloite 37, 38, 40, 54, 55, 58, 59/1995 vp

11) Hallituksen esitys yritysjärjestelyjä koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien säännösten muuttamisesta 3269

Hallituksen esitys 177/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 49/1995 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Louekoski.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdenmutoista pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 143/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 12/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys Viron kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 184/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 19/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys Liettuan kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 194/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 20/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laeiksi metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain 5 §:n sekä yksityismetsälain 3 ja 18 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 193/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 3 ja 18 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laeiksi valuuttalain 13 §:n muuttamisesta ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 68 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 166/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 26/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 26. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 68 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi eräiden elinkeinoalojen valtioneuotakauksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 171/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 27/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 27.

Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Lain ensimmäisen käsittelyn yhteydessä käytiin lyhyen puheenvuoron asiasta, mutta halusin kuitenkin asian periaatteellisen merkityksen vuoksi vielä palata Valtioneuotakuukeskukseen toimialarajoitusten väljentämistä koskevaan lakiehdotukseen.

Suomen taloudellisen hyvinvoinnin kohentamisessa ja työllisyyden parantamisessa on tänä päivänä yhä useammin laitettu toivo pieniin ja keskisuuriin yrityksiin ja erityisesti palvelualoja yrityksiin. Viime vuosinahan on tehty kylläkin hyvin monia pieniä ja keskisuuria yrityksiä tukevia päätöksiä, mutta pääosa niistä, oikeastaan lähes kaikki, on kuitenkin helpottanut vain tuotannon yritystoiminnan jatkamista, kehittämistä tai selviämistä laman yli. Lisäksi ovat tukeaa saaneet eräin rajoituksen matkailualan yritykset sekä muita yrityksiä palvelevat yritykset. Tukien ulkopuolella ovat täysin pääosa palveluyrityksistä, rakentaminen, liikenne ja kauppa.

Lakiehdotuksessa, jonka valmistelun tosiaan on aikanaan laittanut liikkeelle edellinen kauppa- ja teollisuusministeri Kääriäinen, esitetään pientä lavennusta näihin toimialarajoituksiin Valtioneuotakuukeskukseen osalta, mutta edelleenkin lavennus jää täysin riittämättömäksi. Otan yhden esimerkin alasta, joka tämänkin jälkeen jää näiden tukien ulkopuolelle ja on tavallaan palvelu- ja teollisen yrityksen välimaastossa. Näitä ovat esimerkiksi audiovisuaalisen alan, elokuva- ja tv-alan, yritykset.

Kauppa- ja teollisuusministeriön omassakin selvityksessä viime vuodelta esitettiin elokuva- ja tv-alan yritysten ottamista mukaan pienyritysten rahoitustukien piiriin. Samoin esitettiin audiovisuaaliselle alalle jopa omaa riskisijoitusyhtiötä. Tuo olikin perusteltua, sillä kasvu-, työllistämistä ja jopa vientimahdollisuudet tällä alalla ovat hyvät. Kuitenkaan tämänkään lakiehdotuksen jälkeen näillä yrityksillä ei edelleenkään ole mahdollisuuksia saada takauksia lainoilleen, elleivät ne tee tuotteita, jotka myydään suoraan toisille yrityksille.

Pelkästään teollisen yritystoiminnan avulla tuskin saadaan perustetuksi kaikkia niitä uusia työpaikkoja, joita työttömyyden puolittamiseen kaivattaisiin. Siksi tarvitaan myös määrätietoisempaa palvelualojen toimintaedellytyksiä pa-

rantavaa pienyrityspolitiikkaa. Viennin hyvän vedon takia tiedämme, että monien teollisten yritysten kehittymismahdollisuudet ovat jo muutoinkin myönteiset. Sen sijaan monet alueellisen ja paikallisen kysynnän varassa elävät palvelu- ja kaupan alan yritykset ovat edelleenkin vaikeuksissa, ja erityisesti tarvittaisiin helpotusta juuri rahoitus- ja vakuusongelmiin.

Toisaalta yritystukiin suhtaudutaan nykypäivänä hyvin kriittisesti. Se onkin oikein. Varsinkin työllisyysperustein myönnettyt suorat tuet ovatkin vääristäneet kilpailua. Yrittäjienkin keskuudessa ollaan nykyisin varsin yksimielisiä siitä, että valtion suorasta tuesta yrityksille olisi parempi päästä asteittain eroon. Valtion toimenpiteet tulisivat siksi juuri rajata yhä enemmän pienten ja keskisuurten yritysten rahoitus-, riskisijoitus- ja vakuusongelmien helpottamiseen, ja siinä hyviä keinoja ovat juuri valtiontakaukset ja korkotuet. Tämä rajaus mahdollistaisi hyvin sen, että jatkossa yritystuet voitaisiin ulottaa laajemmalle yritysten joukolle kuin tähän asti ja toimialarajoituksia väljentää entisestäänkin.

Useissa Euroopan unionin jäsenmaissa valtio helpottaa juuri tällä tavalla pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä aivan toimialasta riippumatta. Näin tehdään Saksassa, Hollannissa, Ranskassa, Englannissa ja Tanskassa. Saksassa kaikkia alkavia tai investoivia pieniä ja keskisuuria yrityksiä voidaan tukea valtion korkotukilainoin. Nämä kattavat myös käsityö- ja palveluammattit ja jopa pienet kaupan alan perheyrietyksetkin.

Suomessa toisaalta alueellinen kehittäminen on nyt lähtenyt siitä, että kussakin maakunnassa ollaan vastuussa oman alueen elinkeinoelämän kehittämistä. Maakuntien liitot ovat laatineet aluekehitysohjelmia, joiden perusteella haetaan myös rahoitusta Euroopan unionin erilaisista rahastoista. Näissä ei myöskään tunneta toimialarajoituksia, mutta Suomen oma lainsäädäntö on johtanut siihen, että palvelualojen yritykset eivät voi olla näissä hankkeissa mukana.

Eurooppalaisten esimerkkien mukaan tausta-toiminnan pelisäännöt on mahdollista rajata niin, että kilpailuongelmat minimoidaan. Kilpailuongelmia voidaan myös välttää sillä tavalla, että takauksien ja korkotukien myöntämisessä käytettäisiin apuna osittain yrityksiä hyvin tuntevien paikallispankkien asiantuntemusta. Samaten Kerasta voitaisiin kehittää ns. takuupankki, mikä ajatus on ollutkin julkisuudessa esillä.

Edellä mainitsemani tekijät eli työllisyys, pien-

ten ja keskisuurten yritysten tasapuolinen kohtelu, eurooppalaiset esimerkit sekä alueiden kehittäminen huomioon ottaen toimialarajoituksia pitäisi väljentää nopeammassa tahdissa, kuin nyt hallituksen esityksen myötä tehdään. Siksi mielestäni vastalauseessa esitetty lakipykälän muutos on erittäin perusteltu.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan käsittelyssä todettiin tästä asiasta keskusteltaessa, että pienyritysten suurimpia ongelmia on vakuuksien puute, joka tilapäisten menekkiongelmien tai kausivaihteluiden aikana tai muissa vaikeuksissa voi olla kohtalokas yrityksen toiminnan jatkamiselle. Valtiontakauksen turvin lainan saanti voisi pelastaa yrityksen ja samalla useita työpaikkoja, ja siitä syystä ehdotamme vastalauseen mukaista muutosta lain 1 §:ään.

Ed. Ala - Nissilä : Arvoisa puhemies! Voin todella yhtyä edellä esitettyihin puheenvuoroihin. Vakuusongelma on tämän päivän todellisuutta pk-sektorilla. On todella niin, että toimialarajoitukset ovat varsin ahtaat, eikä tämä laajennus ja lievennys vielä riitä. Keskustahan esitti talous- ja työllisyyslinjassaan Valtiontakauksen toiminnan laajentamista niin, että voitaisiin 4 miljardiin saakka nousevalle lainamäärälle järjestää takuut, ja tällä aika radikaalilla esityksellä olisi ilman muuta työllistävä merkitys. Valtiontakauksen takuiden tiedämme kohdistuvan pääosin laivatoimituksiin ja ehkä paperikonetoimituksiin ja vastaaviin, todella suuriin pääomavaltaisiin yrityksiin, ja määrällisesti pk-sektori on todella suhteellisesti aivan liian pienessä asemassa. Siinä mielessä yhdyin ajatuksiin siitä, että Valtiontakauksen toimintaa on kehitettävä nopeasti.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies : Asian käsittely keskeytetään.

7) Hallituksen esitys laiksi tavaramerkkilain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 135/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 28/1995 vp

Toinen varapuhemies : Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 28.

Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 10 a, 14, 17, 20—22, 26, 31, 42 ja 49 §, 50—52 § ja 9 luvun otsikko, 53—56 ja 56 a—56 l § ja 10 luvun otsikko sekä 57 ja 57 a § ja 10 a luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laeiksi patenttilain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 161/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 29/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 29. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 6, 45, 49, 57 a, 65 ja 65 a §, 70 f—70 s § ja 9 b luvun otsikko ja 71 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 2, 5, 8 a ja 30 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, kolmannen lakiehdotuksen 2 ja 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä neljännen lakiehdotuksen 12 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Hallituksen esitys laeiksi rikosrekisterilain ja rikoslain 48 luvun 4 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 197/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 13/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Hallituksen esitys laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 168/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 48/1995 vp
Lakialoite 41, 53, 55, 61/1995 vp
Toivomusaloite 37, 38, 40, 54, 55, 58, 59/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48.

Keskustelu:

Ed. J ä ä s k e l ä i n e n : Arvoisa herra puhemies! Arvonlisäverosta on tullut melkoinen teki- ja suomalaisessa yhteiskunnassa. Eräissä tapauksissa sen maksaminen tuntuu varsin kovalta asialta, ja toisaalta arvonlisäverohelpotuksilla voitaisiin erinäisiä asioita yhteiskunnassa edistää. Tässä valitettavasti erilaiset EU:sta tulevat direktiivit ovat kyllä selvänä esteenä.

Olemme kahdessa toivomusaloitteessamme kiinnittäneet huomiota ensinnäkin siihen, että hallituksen pitäisi ryhtyä toimenpiteisiin arvonlisäveron poistamiseksi ympäristönsuojeluinvestoinneilta, ja toisaalta siihen, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin uusioraaka-aineen valmistuksen vapauttamiseksi arvonlisäverosta. Ympäristökysymyksen on vähintään yhtä vakava asia kuin meidän yhteiskuntamme rahahuolet, joihin näitä veroja tietenkin kerätään.

Arvoisa puhemies! Tulemme myöhemmin toisen käsittelyn yksityiskohtaisessa käsittelyssä tekemään kaksi pykälämuutosehdotusta; voin sen tässä yhteydessä jo mainita, että se tulee huomioduksi. Nimelläni jätetyssä lakialoitteessa n:o 53 on muutosesitykset, joita valiokunta ei valitettavasti huomionnut, arvonlisäverolain 3 ja 85 §:ään.

3 §:ssä ehdotamme taulukkoa, jonka idea olisi siinä, että nimenomaan työntekijävaltaisissa pienyrittäjissä, varsin pienissä yrityksissä ja erittäin työvoimavaltaisissa, saataisiin tehdä tietyt maksettuihin palkkoihin ja sosiaalimaksuihin si-

dotut vähennykset, niin että nämä yritykset voisivat olla nykyistä paremmassa asemassa. On monia yrittäjiä, yrityksiä ja aloja, joilla nämä lisäkustannukset eivät suinkaan ole edistämässä nykyisenkään hallituksen päätavoitetta eli työttömyyden puolittamista. Tulemme 3 §:stä tämän lakialoitteen mukaisen muutosesityksen huomenna tekemään.

Lisäksi esitämme 85 §:ään uutta 7 momenttia, jossa todettaisiin, että mentäisiin matalampaan eli 12 prosentin arvonlisäveroon henkilöstöruokalan tarjoilutoiminnassa. Tämä on myös ala, joka ei nykyisen korkean arvonlisäveron myötä ole mitenkään helppossa asemassa. Kate jää pieneksi, alle kannattavuuden. Jos tingitään laadusta, ruokalaa käytetään entistä vähemmän. Silloin kun henkilöstöruokala palvelee vain työpaikan työntekijöitä, voitaisiin tätä matalampaa verokantaa meidän mielestämme noudattaa.

Ed. Ala - Nissilä: Arvoisa herra puhemies! Arvonlisäverolakiahan on muutettu viime vuosina useaan eri otteeseen, tehty sekä teknisiä että sisällöllisiä muutoksia. Muutokset ovat liittyneet yleensä verojärjestelmän kehittämiseen ja ennen kaikkea EU-jäsenyyteemme. Onhan arvonlisävero keskeinen EU-jäsenmaksun laskentaperuste.

Viime vaalikaudella tehtiin arvonlisäveron laaja muutosesitys. Siinä pyrittiin eduskunnassa huomioimaan erinäköisiä käytännön ongelmia ja elinkeinoelämän tarpeita. Kaikkia ei voitu tietenkään ottaa huomioon. Mielestäni tällä vaalikaudella on veropolitiikassa lähtökohtana aika veroteoreettiset perusteet. Tuntuu siltä, että valtiovarainministeriön virkamiehistö vero-osastolla hyvin pitkälle sanelee nyt, mitä muutoksia verolainsäädäntöön tehdään.

Ehkä yhtenä esimerkkinä voi ottaa, mikä liittyy, arvoisa puhemies, tähänkin lakiesitykseen, rakennusalan tilanteen. Viittaan siihen, että tänäänkin eri työntekijäjärjestöt, SAK, Akava, STTK, myös työnantajain järjestö ja Palkansaajien tutkimuslaitos vetosivat siihen, että pitäisi tehdä jotakin rakennusalan elvyttämiseksi ja työllisyyden hyväksi. Tässä eduskunnassa ei ole tehty asian hyväksi yhtään mitään positiivista. Negatiivista on kylläkin tehty ulkomaisen projektirakentamisen osalta, jonka verotus, kuten tiedämme, kiristyy.

Tämä laki merkitsee sitä, että arvonlisäveron palautus, mikä oli asuntorakentamisen osalta 400 markkaa neliöltä, ei enää jatku ensi vuonna.

Arvoisa puhemies! Se, että meillä ei rakennusala pyritä tässä tilanteessa nyt nopeasti edistämään mitenkään, on järjetöntä. Olisi todella otettava nyt vaarin näistä monista elinkeinoelämänkin järjestöjen ja työmarkkinajärjestöjen ehdotuksista. Esimerkiksi arvonlisäverotuksen kautta voitaisiin eräitä toimia tehdä, ja myöskin, totta kai, korkohyvitystä, alijäämähyvitystä, ainakin ensiasunnon hankkijan osalta, minkä olemme täällä esittäneet, pitäisi korottaa. Näitä ehdotuksia ei ole hyväksytty, ja tämä kultainen hetki parantaa todella huolestuttavaa rakennusalan työllisyyttä ensi talvena näyttää valuvan ohi, kun tämä työllisyyden hallitus seisoo tämän ohjelman edessä kintaat suorina eikä tee mitään positiivista. Tämän sanon aika suoraan, koska tämä on todellinen ongelma.

Toinen työllisyyden näkökulmasta oleellinen asia on se, mihin on eri toivomusaloitteissa ja myöskin esimerkiksi ed. Rehnin lakialoitteessa viitattu, työvaltaisten palvelualojen arvonlisävero. Kun me menimme EU-järjestelmään, siitä väistämättä seurasi se, että palvelualoille tuli myöskin arvonlisävero. Viime vaalikaudella voitiin joillain aloilla saada alempi verokanta. Se on myöskin EU:n kanssa neuvoteltava kysymys, mutta pääsääntöisesti mentiin 22 prosentin verokantaan. Nyt jo on nähtävissä, että monilla sellaisilla palvelualoilla, jotka ovat hyvin työvaltaisia, myyvät palvelujaan suoraan kuluttajille, arvonlisäverosta on tullut eräs verokiilaa todella pahentava ilmiö ja työllisyyden este ja myöskin ilmeisesti harmaan talouden suuntaan vaikuttava tekijä.

Erityisesti suoraan kuluttajille palvelujaan myyvillä työvaltaisimmilla palvelualoilla arvonlisäveroa pitäisi nyt alentaa. Keskustahan on esittänyt talous- ja työllisyysohjelmassaan, että tähän osoitettaisiin 300 miljoonaa markkaa. Tämä ei mikään valtava summa ole, mutta se mahdollistaisi 3 miljardin suuruisen liikevaihdon tulon palvelualoilla alemman arvonlisäverokannan piiriin; voitaisiin 22:sta tulla 12 prosenttiin. Olisivatko ne sitten parturi-kampaamoala tai jotkut terveydenhuoltoon ja vastaavaan liittyvät alat, jotka eivät ole verovapaita, olisi erikseen selvitettävä kysymys, mutta ed. Rehnin aloitteessa on nämä alatkin kyllä varmasti aika paikalleen osoitettu.

Tulemmeikin kolmannessa käsittelyssä esittämään ponnin, että hallitus nopeasti valmistelisi kaikkein työvaltaisimmille palvelualoille alemman arvonlisäverokannan. Mahdollisesti toisesa käsittelyssä ed. Rehn tekee ihan konkreettisen

esityksen, mutta koska tämä on EU:n kanssa neuvoteltava asia, joka tapauksessa hallitukselle pitäisi eduskunnan osoittaa selkeä tahto tässä asiassa.

Keskustan vastalauseeseen sisältyy myöskin merkittävä käytännön asia, joka ei ole valtioneuloudessa suuri ja voidaan täällä nyt toisessa käsittelyssä hoitaa, se että matkailuperävaunut tulisivat auton tavoin vähennyskelpoisiksi sellaisissa tapauksissa, jolloin niitä yksinomaan käytetään arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoiseen toimintaan. Tämä koskee erityisesti koneyrittäjiä, joilla on matkailuperävaunu käytössä. Tämä ed. Aulan lakialoitteessa tehty esitys olisi nyt syytä todellakin toteuttaa.

Arvoisa puhemies! Eräs käytännön asia, millä voisimme nyt varsin nopeastikin pienyrityksien tilannetta konkreettisesti tavalla edistää ja joka ei maksaisi markkaakaan valtiolle, olisi se, että siirryttäisiin mahdollisimman nopeasti kevenettyyn arvonlisäveron tilitysmenettelyyn kaikkein pienimpien yritysten osalta. Valiokunnassa, aloitteeni pohjalta ilmeisesti, on sitä mietinnön mukaan kyllä päähkäilty puoleen ja toiseen, mutta mihinkään tulokseen ei ole sen kummemmin päästy. Nythän maatalousyrittäjien osalta siirryttiin vuosi-ilmoitusmenettelyyn. Se oli eduskunnan tahto viime kerralla ja oli järkevä toimenpide. Sellaiset maatalousalan yrittäjät, jotka haluavat, voivat toki siirtyä kuukausimenettelyyn piiriin.

Ankara kuukausikohtainen tilitysvelvollisuus on pienille yrityksille aika työläs hallinnollisesti. Pienirytyksillä ei yleensä ole hallinnollisiin tehtäviin erikoistuneita henkilöitä. Nyt kun puhun pienirytyksistä, tarkoitan alle miljoonan liikevaihdon yrityksistä. Tällaisissa yrityksissä hallinnolliset tehtävät jäävät kyllä omistajayrittäjien tehtäväksi tai sitten maksullisilla palveluilla hankittaviksi. Kuukausi-ilmoitusmenettelyllä saava hyöty on minimaalinen kertyviin tilityksiin nähden verottajan kannaltakin asiaa tarkastellen.

Useimmissa Oecd-maissa arvonlisäverotilitykset suoritetaan yleisesti kaikkien yritysten osalta joka toinen kuukausi tai pienirytyksillä voi olla pidempi tilikausi. Myös EU:ssa valmistellun pienten ja keskisuurten yritysten verotusmenettelyä koskevan direktiiviehdotuksen lähtökohtana on kevennetty hallintomenettely tietyn liikevaihdon rajan alittaville yrityksille. Myös siis Suomessa tulisi pienille yrityksille sallia harvennettu tilitysmenettely, jota toistaiseksi ei lainsäädäntömme mahdollista.

Esitämmekin, että arvonlisäverolain 162 §:ään lisätään pienirytyksiä koskeva uusi momentti, jonka mukaan yrityksen, jolla edellisen kalenterivuoden liikevaihto on miljoona markkaa tai tämän alle, verokausi on kolme kuukautta. Näiden yritysten tulisi ilmoittaa ja tilittää vero kalenterivuoden neljänestä seuraavan toisen kuukauden 15 päivään mennessä. Harvennettu tilitysmenettelyä voisi käyttää myös toimittaa aloittava yritys, jonka liikevaihdon arvioidaan alittavan asetetun rajan. Tämä verokausi olisi myös yhdenmukainen nykyisen yhteisömyyntiä koskevan kalenterineljännesvuosi-ilmoitusrajan kanssa. Mielestämme tämä muutos voisi tulla voimaan 1.7.96 eli ensi vuoden toisen verokauden alusta. Teknisesti se ehditään täysin tähän mennessä valmistella.

Arvoisa puhemies! Tämnäkään suhteen ei nyt tarvita muuta kuin eduskunnan päätös. Tulemme toisessa käsittelyssä esittämään tällaista kevennettyä arvonlisäveron tilitysmenettelyä pienirytyksissä. Se olisi nyt konkreettinen toimi pienirytyksien hyväksi. Näitä konkreettisia toimia tarvitsemme kuten myös työllistäviä toimia palvelu-alojen osalta sekä, kuten sanoin, rakennusalan erityistä huomiointia nyt veropolitiikassa ja muutenkin vaikean työllisyystilanteen takia.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Tänä iltana niin kuin monissa muissa keskusteluissa on kosketeltu pienirytyksien ongelmia, jotka liittyvät läheisesti työttömyysongelmaamme ja tänä iltana nimenomaan arvonlisäveron osalta. Voimassa oleva 22 prosentin arvonlisävero on heikentänyt kohtuuttomasti esimerkiksi parturi-kampaamoalan yritysten ja monien hoiva-alan yritysten toimintaedellytyksiä. Nämä yritykset ovat käsityövaltaisia vähennyskelpoisten tarvikkeiden osuuden ollessa vähäinen, joten arvonlisävero tulee lähes täysimääräisenä hintoihin. Palvelumaksuja on tutkimusten mukaan jouduttu esimerkiksi parturi- ja kampaamotalalla korottamaan keskimäärin 17,6 prosenttia. Hintojen nousun ja liikevaihdon alenemisen vuoksi yritykset ovat joutuneet vähentämään työvoimaansa niin, että tällä hetkellä koko maassa on yli 2 000 työtöntä parturi-kampaajaa.

Tehtyjen tutkimuksien mukaan kuluttajat ovat harventaneet kampaamokäyntejään ja muiden hoiva-alan palvelujen käyttöönsä sekä siirtyneet yrityksistä harmaan talouden piirissä toimivien ns. kotipartureiden, kotikampaamoiden, kotihierojien, kotikosmetologien asiakkaiksi. Tästä aiheutuu valtiolle merkittäviä veromene-

tyksiä, joten ed. Ala-Nissilän mainitsema 300 miljoonan markan ehdotettu arvonlisäveron alennus korvautuisi tätä kautta melko pitkälle verojen muodossa takaisin valtiolle. Alempi 12 eli prosentin verokanta olisi näin ollen perusteltu.

Asiasta on neuvoteltava Euroopan unionin kanssa, sen tiedämme, koska Suomi on jäsenyys-sopimuksessa sitoutunut noudattamaan kuudetta neuvoston direktiiviä, jossa on lueteltu alempana verokantaan oikeutetut toimialat, ja kampaamo- ja parturipalvelut esimerkiksi eivät ole tässä luettelossa. Ottaen huomioon sen, että yleinen verokanta on muissa EU-maissa yleensä Suomen tasoa alhaisempi, ja sen, että Euroopan unioni monin eri tavoin pyrkii vähentämään työttömyyttä ja kannustamaan pk-yritystä, alennetun verokannan vaatimista voidaan pitää perusteltuna meilläkin.

Tämän perusteella ehdotamme lakialoitteessamme, että parturi- ja kampaamoalan ja hoiva-alojen, jotka palvelevat suoraan kuluttajaa, pienyritysten arvonlisävero laskettaisiin 22:sta 12 prosenttiin.

Ed. Kuosmanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmaasta taloudesta on paljon puhuttu. Minä olen sitä mieltä, että harmaa talous tästä valtakunnasta ei vähene tai poistu muulla tavalla kuin puuttamalla työntekijöitten sivukuluihin, jotka ovat erittäin korkeat, noin 80 prosenttia palkan päälle. Täytyisi harkita sitä, että nämä sivukulut siirrettäisiin tuotteiden hintaan ja valtio keräisi sanotaan vaikka puolet sivukuluista. Tällä tavalla harmaata taloutta voitaisiin alentaa tässä valtiossa.

Toinen paha puoli rakentamisessa on se, että ensiasunnon ostaja asunnon vakuusarvon ja hinnan väliä, sitä rahaa, ei pysty säästämään tänä päivänä. Mielestäni Valtiontakuukeskuksen pitäisi ensiasunnon ostajalle taata tämä väli. Sillä tavalla rakennustoimintaa voitaisiin elvyttää maassa.

Kolmas asia rakentamisessa on todella se, että jos rakentaminen halutaan saada kukoistamaan tässä valtakunnassa, tosiaan lainan täysimääräinen korkovähennys olisi mitä pikaisimmin tutkittava ja saatava käyttöön.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies S-L. Anttila.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Jos sen verran saan todeta ed. Kuosmasen puheeseen, hymy huulella voin sanoa, että harmaata taloutta Suomesta ei pystytäkään enää lainkaan paitsi perustamalla vihjepalkkiojärjestelmä, jolla naapurit saadaan polttamaan oikein innolla toisiaan. Se on ainoa järjestelmä, mutta se ei taas sovi suomalaisen kansanluonteeseen.

Mitä tulee arvonlisäveron alentamiseen palvelualoilla, esimerkiksi parturi-kampaamoilla, tämä on erinomaisen hyvä ajatus, jota tietysti keskusta on ajanut eteenpäin. Epäilen kuitenkin — ei ole tarkoitus vastustaa esitystä, tämä on ilman muuta kannatettava ja hyvä — että parturi- ja kampaamoaloillakin on menty siihen vaiheeseen, jossa ihmiset, jotka ovat jääneet pois työstä, ovat muodostaneet omat harmaat markkinansa, omat työntekemahdollisuutensa. Uskon, että paluuta vanhaan normaaliin työelämään, vaikka arvonlisävero poistettaisiin kokonaan, se ei enää paljon auta. Yhteiskunta on mukautunut, ja työntekijät ovat etsineet omat koukkunsa, millä ansionsa ja elintulonsa hankkivat. Siinä on harmaata taloutta. Tällä tavalla valitettavasti yhteiskunta on näinä vuosina mennyt siihen, että eivät positiivisetkaan lääkkeet tahdo enää auttaa eivätkä tuoda positiivista tulosta.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kuosmanen kanssa olemme varmasti itse asiasta samaa mieltä. Ed. Kuosmanen, tämä malli näytti aika yksinkertaiselta, ehkä vähän liian yksinkertaiselta käytännössä toteutettavaksi. Kiinnitin ed. Kuosmanen huomiota siihen, että keskustahan on nimenomaan paitsi nostanut esille arvonlisäverokannan palvelualoilla esittänyt henkilösivukustannusten osalta omassa talous- ja työllisyyslinjassamme sitä, että olisi voimakkaasti, radikaalisti, niitä porrastettu, että voitaisiin pienimmille yrityksille saada jopa 6 prosenttiyksikön helpotus.

Samalla toteamme, että ei tämäkään riitä nykyisessä työllisyystilanteessa, vaan pitäisi työmarkkinajärjestöt saada yhdessä hallituksen kanssa pöytään neuvottelemaan ns. tekemättömän työajan sosiaalikulunnuksista. Se olisi palkansaajien etu ilman muuta, jos näissä voitaisiin liikkua siten, että voitaisiin työllisyyttä parantaa. Luulen, että nämä kaksi tietä ovat nyt konkreettisempia eli radikaali porrastus työvaltaisia yrityksiä suosien ja sitten ns. tekemättömän työajan sosiaalikulunnusten vähentäminen työmarkki-

näjäjärjestöjen keskinäisin neuvotteluin. Hallituksen pitäisi toimia eikä jäädä työmarkkinapöydän vangiksi tässä asiassa. Näillä asioilla pitäisi nopeasti edetä ja päästä konkreettisiin tuloksiin, jos ja kun aiomme työttömyyttä puolittaa.

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää eduskunnan huomiota arvonlisäverolain 114 §:ään, jossa säädetään vähennysoikeuden rajoituksista arvonlisäverotuksessa. Pääsäännön mukaan kaikkiin arvonlisäverollista liiketoimintaa varten verollisina hankittuihin tuotantopanoksiin sisältyvät arvonlisäverot ovat vähennyskelpoisia. Eräistä rajoituksista säädetään kuitenkin lain 114 §:ssä. Rajoitukset koskevat lähinnä henkilökunnan yksityiskulutukseen ja edustustarkoitukseen käytettäviä hyödykkeitä. Sen ohella rajoitukset koskevat eräitä kulkuneuvoja. Vähennystä ei myönnetä henkilöautoista, moottoripyöristä, matkailuperävaunuista jne.

Kun arvonlisäverolakiesitystä vuosi sitten eduskunnassa käsiteltiin, eduskunta lievensi hallituksen esitystä henkilöautojen osalta niin, että vähennyskelpoisuus myönnettiin kuitenkin sellaisille henkilöautoille, jotka hankitaan käytettäväksi yksinomaan vähennykseen tai palautukseen oikeuttavaan tarkoitukseen eli niin sanottu pelkästään yrityskäyttöön. Tähän lainkohtaan jäi vielä puutteita, jotka käytäntö on osoittanut ja joita olen halunnut lakialoitteellani n:o 55 korjata. Olen lakialoitteessa ehdottanut, että matkailuperävaunut rinnastettaisiin henkilöautoihin niin, että ne matkailuperävaunut, joita todella käytetään ja jotka on hankittu yksinomaan niin sanottu yrityskäyttöön, olisivat vähennyskelpoisia.

Pohjois-Suomessa on esimerkiksi paljon koneyrityksiä, jotka käyttävät matkailuperävaunua työmaallaan esimerkiksi metsätoissa taukotupana ja vastaavana. He eivät tällä hetkellä kuitenkaan voi vähentää matkailuperävaunun hankintakustannuksia 114 §:n sisältämän rajoituksen takia. Valtiovarainministeriö on perustellut rajoitusta lähinnä valvontaongelmilla eli sillä, että olisi vaikea selvittää, onko esimerkiksi matkailuperävaunu hankittu yksityiseen käyttöön vai yksinomaan yrityskäyttöön. Mielestäni valvontaongelmat kuitenkin eivät voi olla kovin erilaisia henkilöautojen ja matkailuperävaunujen kohdalla, joten mielestäni olisi täydet perusteet rinnastaa nämä kaksi kulkuneuvoa keskenään ja näin saada myös monesti pitkien etäisyyksien päässä vaikeissa olosuhteissa työtään tekevät koneyritykset tasa-arvoiseen asemaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Hallituksen esitys yritysjärjestelyjä koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien säännösten muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 177/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 49/1995 vp

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49.

Keskustelu:

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on pitkälti johdannainen ns. fuusioverotusdirektiivistä, vaikkakaan kaikki siinä tehdyt esitykset eivät ole välttämättömiä johdannaisia direktiivistä. Eräiltä osin aiotaan nimittäin saattaa voimaan direktiivin mukaiset säädökset niin, että ne koskevat paitsi rajat ylittäviä yhtiöiden toimintoja myös suomalaisia yrityksiä ja niiden keskinäisiä toimintoja.

Hallituksen esitys on herättänyt suurimman keskustelun niiltä osin, jotka koskevat fuusiotapioita ja niiden vähennyskelpoisuutta. Hallituksen esityshän on rakennettu siten, että fuusiotapioiden vähennyskelpoisuus poistuu, ja ajankohta, jota ennen fuusio olisi pitänyt laittaa vireille, olisi 3.11. Näiltä osin järjestelyä voidaan pitää takautuvana.

Mutta kiinnitän huomiota siihen, että kyseessä on siis sama ajankohta, jolloin hallituksen esitys on annettu. Valtiovarainvaliokunnan verojaoston saaman tiedon mukaan eri yritykset, jotka ovat olleet muutoksesta kiinnostuneita, ovat saaneet hyvin avoimesti tietoja asiasta. Näin ollen lainmuutos ei ole tullut yllätyksenä yrityksille. Sitä ei ole siis valmisteltu salassa.

Nyt oppositio vastalauseessaan esittää, että tällaista takautuvuutta ei pitäisi saattaa voimaan, vaan itse asiassa yrityksille, jotka fuusiot suunnittelevat, pitäisi jättää vapaat kädet toteuttaa fuusiot ja saada niihin liittyvät veroedut väljemmän aikataulun mukaisesti. Ainakin valiokuntakäsittelyn yhteydessä oppositio kehui tämän järjestelyn olevan reilumpi kuin hallituksen esittämä.

Tästä asiasta en ole samaa mieltä opposition kanssa. Mielestäni nyt, kun on tullut tietoon, mihin fuusioihin lakiehdotus vaikuttaa, merkittisi räätälöintityötä näiden yritysten kohdalta se malli, että hallituksen esityksen ajankohdasta tingittäisiin. Näin ollen mielestäni reilumpi ja tasapuolisempi on hallituksen esittämä malli enkä voi yhtyä vastalauseeseen.

Hallituksen esitys merkitsee myös veronkierrosäännösten tiukentamista tai ainakin saattamista yksiselitteisimmiksi. Valiokunta on ottanut sen kannan, että veronkierrosäännöksen tämentäminen ei saa tietenkään johtaa siihen, että yritysten normaalille verosuunnittelulle aiheutuisi haittaa. Näin ollen pidän erittäin positiivisena tätä uutta säännöstä, ja kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, toivon, että hallituksen esitys tulee eduskunnassa hyväksytyksi niine toivomuksineen, joita valtiovarainvaliokunta on esittänyt.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on todella kysymys fuusiodirektiivin soveltamisesta Suomeen. Hallitushan menee aika paljon pidemmälle, kuin direktiivi edellyttäisi, eräissä kohdin. Lakiesityksen valiokuntakäsittelyssä oli mielenkiintoista todeta, että verojaoston puheenjohtaja jätti valiokunnan mietintöön erittäin pitkän ja erittäin kriittisen lausuman valiokunnan mietinnöstä. Hän ei hyväksynyt ed. U. Anttilan mainitsemaa taanneytävyyttä, mikä tässä laissa nyt on selvästi mukana.

Mitä tulee keskustan vastalauseen, mitä ed. Anttila käsitteli, tässä me olemme puuttuneet ainoastaan poisto-oikeuden rajoittamiseen taanneytävasti. Ensinnäkään direktiivi ei edellytä sen rajoittamista. Tässä on menty nyt taanneytävään rajoittamiseen verojaostossa tällä kaudella — viime kaudella siihen ei syyllysty — menty tällaiseen taanneytävään ja taanneytävän luonteeseen lainsäädäntöön. Se on veronmaksajan oikeusturvan ja verotuksen ennustettavuuden kannalta erittäin onneton kehityssuunta. Siihen ei pitäisi tässä laajuudessa mennä, kuin tässä esityksessä on menty. Sen takia olemme joutuneet jättämään tältä osin vastalauseen.

Ed. Pusto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. U. Anttilan puheenvuoroon. Hän vetosi direktiiviin, jota taas kyseenalaisti ed. Ala-Nissilä. Asiantuntijalausuntojen mukaan direktiivi on ollut voimassa vuoden alusta lähtien. Mikäli joku tekisi kantelun

maamme menettelystä, siinä tapauksessa meidän pitäisi vuoden alusta asti tehdyt erilaiset fuusiot ottaa tämän lain piiriin. Tällaista taanneytävää lainsäädäntöä tietysti emme halua tehdä.

Ymmärrän kyseenalaistamisen taanneytävyydessä, mutta se ei ole lainsäädäntömme vastaista. Tämä on hyväksyttävää maan tässä taloudellisessa tilanteessa ja lain fiskaalisten vaikutusten vuoksi. Voidaan sanoa yhtä hyvin, että taanneytävää lainsäädäntöä on se, että olemme joutuneet samasta taloudellisesta syystä kohdistamaan kansalaiseen erilaisia säästölakeja, joita he eivät ole voineet ennakoida suunnitellessaan perhetilannetta. Tästä olen erittäin pahoillani, mutta sama menettely vähintään on mahdollista silloin yrityksiin kohdistuen.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Nissilälle totean, että varsinaisessa puheenvuorossani todistin sen, kuinka tällainen taanneytävyyttä ei ole epärealua, vaan varsin ymmärrettävää tehtäessä strategisia päätöksiä ja laadittaessa yritysten verosuunniteluun vaikuttavaa hallituksen esitystä. Näin ollen en voi pitää järjestelyä epärealuna. Kun tiedetään, että on kyse erittäin suurista summista verotuksessa ja niiden summien menettämisestä valtiolta, en oikein ymmärrä, minkä Robin Hood-periaatteen kannalla keskusta oikein on, jos se ei ole valmis verottamaan suuryrityksiä, kun kuitenkin tämä järjestely on melko reilu.

Mitä tulee ed. Sasin menettelyyn valtiovarainvaliokunnassa, itse en ainakaan päässyt selkeisiin johtopäätöksiin siitä, kannattaako hän vai vastustaako esitystä, koska hän käyttäytyi täysin ristiriitaisella tavalla.

Ed. Kallis: Arvoisa rouva puhemies! Pyyisin kyllä vastauspuheenvuoroa, mutta sitä ei silloin enää myönnetty. Kiinnitin huomiota ed. U. Anttilan toteamukseen siitä, että fuusioverotusta koskevat kaikki direktiivit eivät ole välttämättömiä. Se tietenkin pitää paikkansa. Silloin herää kysymys, minkä takia meidän pitää omia yrityksiämme niin kovasti rangaista, minkä takia meidän pitää säätää kovempia lakeja, kovempia määräyksiä, kuin EU meiltä edellyttää.

Ed. U. Anttila totesi myöskin, että kysymyksessä on erittäin suuria summia. Olemme täällä puhuneet paljon siitä, että palkanmaksajia ei löydy. Työtä löytyy, mutta palkanmaksajia ei löydy. Herää kysymys, minkä takia meidän pitää heikentää yritysten palkanmaksukykyä verottamalla näitä vielä ankarammin.

Lainvalmistelijakin on ollut sitä mieltä ihan julkisesti, että laki saattaa jopa johtaa siihen, että suomalaiset yritykset siirtyvät ulkomaille. Jos lainvalmistelija tällaista lausuu, minä ainakin kansanedustajana haluan toimia niin, että yritykset pysyisivät Suomessa eivätkä minkään vapaaehtoisen direktiivin takia lähtisi Suomesta pois. Sellaisen säätäminen olisi minusta edesvaistuntonta. Toivon, että noudatamme direktiiviä, mutta emme mene pidemmälle, kuin mitä EU edellyttää.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Kun kuunteli edustajien U. Anttila ja Puisto puheenvuoroja, väkisin tuli entinen ministeri Kaisa Raatikainen mieleen, kun hän käski: ”Rakastakaa veroja!” Tämä henki on tavallaan samanlainen ollut, kun on syksyn veropolitiikka seurannut.

Mutta keskustahan ei ole esityksessään puutunut siihen, että tässä nyt kiristetään todella verotusta enemmän, kuin direktiivit edellyttävät. Me lähdemme siitä, että kyllä suomalaiset yritykset voivat kohtuudella odottaa sitä, että meillä ei mennä takautuvaan lainsäädäntöön. Kyllä yritykset maksavat veroja, jos edellytetään. Mutta minäkin luulen niin, mihin ministeri Viinanenkin viittasi, että on arveluttavaa jos meillä aletaan sellaista käytäntöä laajemmin soveltaa, että tehdään taannehtivaa lainsäädäntöä ja yritykset eivät voi ennakoita mikä tulee olemaan heidän verotuskohtelunsa niissä toimenpiteissä, mitä ne tänään tekevät, ja miten tulee myöhemmin verotus muuttumaan näitä toimenpiteitä kohtaan. Se on kyllä kehitys, josta meidän on oltava huolestuneita. Me emme sitä hyväksy.

Tähän jää silti taannehtivaa lainsäädäntöä, vaikka tämä yksi muutos poistojen osalta tehtäisiin, mikä mielestäni olisi kohtuullista lakiin tehdä.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin puhutaan ministeri Viinaseen viittaukseen siitä, että yritykset lähtevät. On aika outoa esittää tämän tyyppisiä uhkailuja tämän lain yhteydessä. Jos meiltä yritykset lähtevät, kyllä ne lähtevät jostakin muusta syystä.

Taannehtivuuden poistaminen ja räätälöidyt Kymmenen ja muiden fuusioita koskevat kompromissiesitykset kevyestikin arvioiden olisivat olleet vähintään miljardin luokkaa. Kun tiedämme, mitä olemme joutuneet taloudellisen tilanteen takia tekemään tässä maassa, ne rahat me tarvitsemme vaikka lapsiperheille.

Vielä tämän lain oikeellisuutta muilta osin ajatellen en usko, että tämä myöskään teollisuuden työllistämiseen vaikuttaa. Teollisuudenhaaralla, jota tämä nyt koskettaa, menee parhaiten, ja sitä eurooppalaisittain arvioiden tässä maassa verotetaan erittäin kevyesti.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Kallis ilmeisesti puheenvuorossaan viittasi ministeri Viinaseen valtiovarainvaliokunnassa käyttämään puheenvuoroon. Hän kautta rantain viittasi siihen, että suomalaiset yritykset voivat tämän hallituksen esityksen johdosta lähteä pois maasta. Tätä ajatuskulkua en pidä johdonmukaisena.

Fuusiotappion vähennyskelpoisuus on kansainvälisesti tarkasteltuna poikkeuksellinen menettely ja näin ollen, mikäli Suomi yhtenäistää omaa verotustaan muihin maihin nähden, olisi hyvin outoa, jos yhtenäistäminen saisi aikaan sen, että yrityksiä lähtee tästä maasta pois. Toki ed. Kalliksellekin on selvää, että verotus on yksi tekijä, mutta monet muut tekijät vaikuttavat hyvin keskeisesti siihen, miten yritykset sijoittuvat ja sijoittavat eri toimintojaan eri puolille Eurooppaa ja maapalloa. Mutta todellakaan johdonmukaisia perusteluja sille, että tämä nimenomainen esitys vaikuttaisi siihen, että yritykset lähtevät muille maille, ei ole olemassa.

Ed. Mikkola: Arvoisa puhemies! Mitä tulee fuusiotappioiden verovähennysoikeuteen, EU-direktiivihän ei pakota muuttamaan lakia näin, mutta missään muussa EU-maassa tällaista menettelyä ei ole. Fuusiotappioita ei saa missään muussakaan maassa vähentää verotuksessa. EU-direktiivihän lähtevät siitä, että fuusiovoittoja ei saa verottaa. Nyt meillä mennään neutraalikaantaan, mikä on kansainvälinen tapa. Tämän jälkeen toimitaan eurooppalaisella tavalla.

Tämä neutralisointi on nimenomaan hyvin tärkeää, jos ajatellaan vertailtavuutta kansainvälisten yritysten ja muiden kohdalla myös Suomessa. (Ed. Kallis: Entäs kaikissa muissa suhteissa?) — Mennään aika lailla kaikissa muissakin suhteissa. — Kun katsotaan tilastoa, vuonna 1993 oli runsaat 1 500 miljoonaa markkaa fuusiotappioita, jotka saatiin poistaa, ja viime vuonna eli 1994 yli 2 300 miljoonaa markkaa. Ja nyt täällä pidettäisiin oikeana sitä, että edelleen nämä fuusiotappiot saataisiin poistaa. Tällä sanottiin, ettei saisi mennä verotusta kiristämään, kun EU-direktiivi ei vaadi. Siis kannetaan aika-omista huolta nimenomaan suuryritysten koh-

dalla näistä fuusiotappioista. Tätä me emme pidä oikeana eikä myöskään hallitus ole pitänyt.

Sen vielä haluaisin sanoa, että täytyy muistaa, että koko tämä järjestelmä on aika keinotekoinen näiden fuusiotappioiden poistamisessa. Tässä on menty nyt siihen, ettei anneta verohelpoituksia, muttei mitään rankaisua tapahdu. Täytyy muistaa koko ajan, että me emme anna tämän jälkeen verohelpoituksia fuusiotappioista.

Ed. Ala-Nissilä : Arvoisa puhemies! Sen verran oikeaisen ed. Mikkolan puheenvuoroa, että mehän emme ole vastalauseessa esittäneet sitä, etteikö fuusiotappioiden verovähennyskeinoisuutta poistettaisi. (Ed. Mikkola: Minä en puhunut Ala-Nissilästä mitään!) Me olemme ainoastaan puuttuneet tähän siirtymäaikaan, mikä poistojen osalta olisi hyvä olla, ettei mentäisi edes tässä kohdin takautuvaan lainsäädäntöön, mikä on veronmaksajan oikeusturvan ja verotuksen ennakoitavuuden kannalta huono käytäntö, jos tämä alkaa meille levitä, niin kuin näyttää, verotuksen alueella.

Sinällään tässä on menty monien asiantuntijoiden mukaan, joita verojaostossa on kuultu mutta ei kuunneltu, kyllä merkittävään verotuksen kiristämiseen näissä tapauksissa. Se linja menee, väitän, monia EU-maita pidemmälle.

Ed. Mikkola : Arvoisa puhemies! Ei voi mennä EU-maita pitemmälle fuusiotappioiden kohdalla lainkaan, koska on täysin sama käytäntö niissäkin. Ei pidä puhua tässä tällaista.

Mitä tulee takautuvuuteen, sekin on vähän suhteellista. Tässähän on rajaehtona se, että on tehty tuomioistuimelle ilmoitus siihen mennessä, kun hallitus antoi esityksen. Jos se on tehty, saadaan fuusiotappiotkin vähentää. Jos ei ole tehty, ei saa vähentää. Miksi tuomioistuimelle tehty ilmoitus on nimenomaan tärkeä seikka? Se on se, mitä ei voida myöhemmin manipuloida, jos on lähdetty vasta määräajan jälkeen liikkeelle. Tämä on hyvin looginen johtopäätös tässä kohdalla.

Verotuksen kiristymisestä on mielestäni väärin puhua, kun puhutaan verotuksen oikeellisuudesta. Jos pidetään sitä oikeana, että fuusiotappiot on saanut vähentää ja saisi jatkossakin vähentää, niin silloin voidaan puhua kiristämisestä ja väärästä menettelystä, mutta minun mielestäni ei siitäkään ole kysymys, vaan on kysymys oi-

keasta verotuksesta tämän jälkeen, eikä nimenomaan fuusiotappioiden vähentämisen kautta päästä keinottelemaan fuusioilla.

Ed. Kallis : Arvoisa puhemies! Minä en ainakaan ole puhunut mistään fuusiotappioista enkä ole kuullut, että ed. Ala-Nissiläkään olisi puhunut fuusiotappioista. Se, mistä me olemme puhuneet, on poisto-oikeuden rajoittaminen. Me katsomme, että ei tarvitse kaikissa suhteissa mennä pidemmälle, kuin EU-direktiivit edellyttävät. Siis onko pakko mennä kaikissa suhteissa? Se seikka, mihin me olemme puuttuneet, on poisto-oikeus, ja se on loppujen lopuksi selvästi pienempi asia kuin fuusiotappiot, mutta kuitenkin huomattava monelle yritykselle. En ymmärrä, minkä takia pitää mennä niin pitkälle näiden direktiivien noudattamisessa. Miksi me emme voisi olla suomalaisten yritysten kannalla? Kyllä tämä direktiivi aikanaan tulee voimaan, mutta taannehtivaa vaikutusta sillä ei pitäisi olla. Jos ed. Mikkola on sitä mieltä, että sillä ei ole taannehtivaa vaikutusta, niin olkoon. Monet asiantuntijat ovat toista mieltä ja katsovat, että sillä on.

Ed. Puisto : Arvoisa puhemies! Muistutan vain poisto-oikeuksista, että asiantuntijalausuntojen mukaan yhtenä osana näiden yritysten yritysjärjestelyissä on lain mukaan käytetty poisto-oikeutta siten, että kun on pitemmästä yrityskestä ja -ryppästä kysymys, niin erilaisin fuusiojärjestelyin on voitu tehdä saman suuren firman sisällä useitakin poistoja vuoden aikana. Se ei voi olla lainsäätäjän todellinen tarkoitus.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies : Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 22.35.

Täysistunto lopetetaan kello 22.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio